

Vilal-huir, en part simplificat com *Vilalli*, o *-ller*. El que entrebanca la convicció és només la *-z-* de les dues dades més recents. L'explicació més versemblant és el fet que *Vilaldir* era un vilar petit; un VILLARICELLUM: aquest mot dóna en uns llocs *Vilarzell*, i en altres *Vilardell* (l'esgl. i llog. de *Vilardell* és 25 k. a l'E. de Parets), aquest doble consonantisme es comunicà al nostre NL i en féu *Vilalzir*, vocalitzant-se la *l*: *Vilauzir* (1234) i és sabut que sovint s'escrivia *d* en lloc de *u* a fi de síl·laba o de mot (ultracorrecció de PEDE > *peu*, HEREDE > *hereu*, HEDERA > *heura*), per això la grafia *Viladzir* de 1159.

VILALLER

La vila ribagorçana, cabdal de la Vall de *Barravès*, entre el *Pont de Suert* i l'altra vall, de *Senet* etc.

PRON. *bilaŀé* a Noals (Casac. 1920); i en les enqs. de 1953 a la Vall de Boi o Erill i Llesp (XIII, 161, 186); *biraŀé* a Barruera, Caudet, Montanui i Viuet (XIII, 16, 170; XIX, 157.11, 160.4), *bilaŀé* a la del poble mateix (XIII, 186 ss.).

MENC. ANT. 1310-12: «in quodam castro voc. *Vidalen*»; 1324: Bernardus de *Vilelerio*, els descendents del qual, de nom *Erill* i *Çarocha*, volien venjar la mort, atribuïda a uns aranesos (Reglà, *Lucha por Aran* SS. XIII-XIV, pp. 24, 382); 1359: *Vilalar* (CoDoACA XII, 73) sens dubte err. per *-aler*, en aquest cens ple d'inexactituds); 1723: «lugar de *Vilallen*» (*Lucero* de Benasc, p. 35).

ETIM. VILLA ALIHARI, nom documentat sovint des del S. IX (en el Políptic de Reims etc.) (Först. 82); compost dels fecunds elements ALJA- i -HARI, i en fonts catalanes: 910 (Mas, *N.H.Bna.* iv, 25), cf. *Elaria* c. a. 970 (Mas, *BHBna.* iv, 64), Först. 53, *Alaberi*. Potser s'hi va sumar aquest i un ALIHARI de les formes evolutives del qual dóna testimonis Först. 75, en fonts longobardes i gäl·liques. En fonts catalanes: *Aliarius*, a. 910 (Mas, *N.H.Bna.*, iv, 60); fonèticament no pot venir d'ALAHARI, *-heri* (Först. 53), com admet Aebischer (*Onom.* § 17).

Molts HOMÒNIMS. A la Garrotxa, te. St. Andreu del Coll (V. de Bianya) documentat *Villar Aliario* o *Villare Aliario* en docs. dels SS. X i XI (Fc. Caula, *BCEC* XLVII [1937], 116; Aeb., *Top.* 61-62).¹

Cast. *Villagera*, entre Palència i Valladolid prop de *Cerrato*: a. 1194: *Villagero* (Mz. Pi., *Doc. Li.*, 262.4, 69). En el Llenguadoc: *Villalier*, mun. c^o Coucas, dist. de Carcassona, doc. 1060: *Vilalier* (*Hist. Lgd.* v, 525); 1144; in term. de *Villalierio* --- in flumen *Olvei* (Albon, *Cart.* du Temple, 219); i Sabarthès en dóna moltes cites des de 1063 al S. XVIII, pron. *bilalié*, i un altre lloc menor te. de Aragon (1499).

Altres NLL formats amb aquest NP: Torrentaller, vall del te. de Lladurs,² al N. de Solsona.

Allier, poble de Bigorra, prop de Tarbe. En canvi el nom del riu *Allier*, afl. del Loire, té un origen pre-romà, inconnex. Tampoc n'és homònim un *Vilalduir* antic, del Vallès (NP del ELDEWEIR) que conec per altres fonts.

¹ En el doc. de 908 (Mons. iv, 174, 174, 175)) hi ha grafia err. *Villare Aliano*, que desorienta Aebischer fent-li creure en un nom romà en -ANUM, però el context prova que és el mateix que el dels docs. posteriors i Caula i el mateix Monsalv. (X, 128) ja corregiren aqueix err. de còpia.—² Notícies orals i documentals, ultra les que dóna el P. Baraut, en la *Hist. d'El Miracle*.

15

VILAMANISCLE

Poble de l'Alt Empordà, uns 18 k. al Nord-est de Figueres, i uns 7 a ponent de Llançà.

PRON. *bilamanisklə* al Port de la Selva (Casac. 1920), id. a Llançà (XXII, 109a8). Gentil.: en una cançó popular: «---als *vilamaniscle*nchs, / els de Garriguella---» (MilàF., *Romllo*, 414).

MENC. ANT. 1135, doc. de Gaufred, comte de Rosselló al mon. de Colera contra-signat per 3 senyors ross., i dos capellans de la zona d'Espolla i «Arnallí presbiteri de *Villareminisclo*» (Mons. XII, 19.3f.); 1314: (*BABL* iv, 469); 1316: «*locus de Villamaniscle*» redempció del bovatge al comte d'Empúries (Alsius, *Nom.* 235). Agre. a la parr. Garriguella; 1362: «territorium de *Villamaniscle* segons el *Llibre Verd* (ib.). Tardanament es constituí en parròquia a Sant Gil: 1740: Sancti Egidii de *Vilamaniscle*, segons les actes de visita (Mons. XXVII, 87).

ETIM. encara que visiblement format amb un NP germànic, és xocant que Aebischer no en vagi dir res. Com que són nombrosos els NPP en -GISCL- resultant d'una evolució del germ. GISIL (Först. 648) és clar que és un d'ells el que entra en la composició d'aquest nom; sense dificultat fonètica quant al resultat de GI, ni el de S'L (> SCL) que en els descendents catalans apareix sempre reduït a -ISCLU: *Widisclus*, *Teudisclus* etc. Podríem, doncs, suposar un compost amb els components MIN- o MAN-, bastant fecund aquell (16 noms en Först.) i més aquest (32); seria un mer postulat sense comprovació de l'existència de cap dels dos. I és que el que deu haver-hi en realitat és ERMENISCLUS: nom ben documentat per les fonts germàniques, en explicables variants, de filiació gòtica: *Hermegisclus* (S. VIII), rei dels Warni Ἑρμεγισκλος en Procopi (Först. 471), *Ermengil* i *Ermigil* tots dos en el *Poliptichum Irminonis* (S. VIII) (Först. 379, 472). I gens rar en fonts catalanes, «*Ermennisculus* et Ato» signen un doc. ribagorçà l'a. 1018 (SerranoS., *NHRbga.* 419), *Ermenisclus* en un